

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
Försvarsdepartementet

Ert datum
2019-06-27

Er beteckning
Fö2019/00661/RS □

Vårt tjänsteställe, handläggare
Helena Severin, 08-788 76 29,
helena.severin@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarsmaktens remissyttrande – Slutbetänkandet Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34)

Försvarsmakten lämnar härmed sitt svar på remissen av slutbetänkandet – Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34).

Sammanfattning

Försvarsmakten tillstyrker förslaget till lag om överlåtelse och upplåtelse av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret (lagen) samt förslaget till förordning om överlåtelse och upplåtelse av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret (förordningen). Försvarsmakten anser dock att lagen – förutom ett bemyndigande för regeringen – också bör innehålla ett bemyndigande för den myndighet som regeringen bestämmer att initiera revidering av befintliga och utpekande av nya geografiskt skyddsvärda områden. Vidare föreslår Försvarsmakten att samråd med Försvarsmakten alltid ska ske vid överlåtelse och upplåtelse av hamnar och flygplatser.

Försvarsmakten anser att det framöver kan uppstå behov av att utvidga lagens tillämpningsområde, särskilt för det fall samtliga föreslagna kompletteringar till säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82) inte genomförs. När det gäller totalförsvarsviktig infrastruktur anser Försvarsmakten att en översyn av den sektorsvisa lagstiftningen avseende totalförsvarsviktig infrastruktur kan krävas för att ett heltäckande skydd ska uppnås.

Det är av stor vikt att en kontrollfunktion implementeras och att det tydliggörs att samtliga inblandade aktörer har en viktig roll i totalförsvaret, särskilt mot bakgrund av den säkerhetspolitiska situation som nu föreligger i vårt närområde.

(HSE)

Den förslagna lagen innebär ett förbättrat skydd mot överlåtelse och upplåtelse av egendom som är av väsentligt intresse för totalförsvaret.

Försvarsmakten tillstyrker utredningens förslag om ett tillägg i lagen om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) alternativt kommunallagen om att kommuner och landsting ska beakta totalförsvaret i all sin verksamhet.

Försvarsmakten tillstyrker de föreslagna ändringarna i plan- och bygglagen.

Förslag till förordning om överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret och bemyndiganden (kapitel 1.2 och 14.8)

Eftersom områden av särskilt militärt intresse kan förändras över tid är det av stor vikt för Försvarsmakten att nya skyddsvärda geografiska områden kan pekats ut samt att utpekade områden kan ändras och tas bort. I föreslagna förordning om överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret ingår områden där det historiskt, i än större utsträckning än idag, har funnits militära anläggningar. Dessa anläggningar samt områdenas geografiska belägenhet har medfört ett särskilt militärt intresse avseende dessa områden.

Nämnda områden är fortsatt av militärgeografisk betydelse även om antalet militära anläggningar, bl.a. genom avveckling av fast kustartilleri, idag är färre. Det föreligger dock ett behov av att se över de geografiska områdena (bilaga 1 till förordningen) mot bakgrund av nya relevanta faktorer, såsom t.ex. tredje parts verksamhet, samt ur ett totalförsvarsperspektiv som inte enbart beaktar militär verksamhet. I en sådan översyn bör Försvarsmakten ha en central roll. En sådan översyn kan komma att resultera i att nya områden bör pekats ut i förordningen samt att vissa områden bör tas bort. En översyn och utpekande av nya skyddsvärda geografiska områden bör ske i beredningsarbetet redan innan lagen fastställs.

Enligt förslaget till 5 kap. 8 § lagen bemyndigas regeringen att för de ändamål som anges i 1 kap. 1 § meddela föreskrifter om vilka områden som ska vara skyddsvärda geografiska områden. Försvarsmakten anser att lagen – förutom ett bemyndigande för regeringen – också bör innehålla ett bemyndigande för den myndighet som regeringen bestämmer att initiera revidering av befintliga och utpekande av nya geografiskt skyddsvärda områden.

Ett förtydligat ansvar för kommuner och landsting (kapitel 6)

Försvarsmakten tillstyrker utredningens förslag om ett tillägg i LEH alternativt kommunallagen om att kommuner och landsting i all sin verksamhet ska beakta totalförsvaret. Det är av stor betydelse för totalförsvarets intressen att kommuner och landsting inte har möjlighet att nedprioritera totalförsvaret till förmån för ekonomiska intressen. För att kommuner och landsting i större utsträckning än

idag ska beakta totalförsvarsaspekterna i sin verksamhet krävs vidare att centrala myndigheter, på ett enhetligt och tydligt sätt, kommunicerar den generella anvisning om att beakta totalförsvarsaspekter som följer av den försvarspolitiska inriktningsproposition som antagits av riksdagen för 2016-2020 och av kommande inriktningspropositioner.

Förslag ökat skydd i den fysiska planeringsprocessen (kapitel 7)

Försvarsmakten tillstyrker de föreslagna ändringarna i plan- och bygglagen.

Infrastruktur och fastigheter av väsentligt intresse för totalförsvaret (kapitel 9)

Försvarsmakten instämmer i utredningens beskrivning av samhällsprioriterade områden, men framhåller att totalförsvarsverksamhet inte är begränsad till de av MSB sju prioriterade samhällsviktiga områdena som beskrivs i detta avsnitt.

Behovet av ett kontrollsystem (kapitel 11)

Försvarsmakten delar utredningens syn och slutsatser kring behovet av ett kontrollsystem. Liksom utredningen anser Försvarsmakten att det som ett resultat av den pågående totalförsvarsplaneringen framöver kan uppstå behov av att utvidga lagens tillämpningsområde. Ett sådant behov gäller särskilt för det fall att de föreslagna kompletteringarna till säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82) som avser överlåtelse och upplåtelse av säkerhetskänslig verksamhet och egendom som ingår i sådan verksamhet inte genomförs.

När det gäller kontrollsystem för totalförsvarsviktig infrastruktur, utöver hamnar och flygplatser, instämmer Försvarsmakten i bedömningen att författningsförslaget inte nödvändigtvis är det mest adekvata verktyget. Utredningen hänvisar i detta sammanhang till andra pågående och avslutade utredningar som behandlar kontrollsystem för olika typer av totalförsvarsviktig infrastruktur.

Exempelvis anger utredningen nätkoncessionsutredningen Moderna tillståndprocesser för elnät (SOU 2019:30) som en väg att ta hänsyn till den nationella säkerheten och totalförsvarsaspekter vid prövning av nya elnätsföretag och vid ägarbyte av elnätsföretag (sid. 176). Nätkoncessionsutredningen tar dock inte ställning till huruvida en separat prövning av nätföretags lämplighet ur totalförsvarssynpunkt krävs och inte heller utreds närmare hur en sådan prövning bör ske. Försvarsmakten anser mot denna bakgrund att det behövs en översyn av ellagen så att exempelvis lämpligheten hos koncessionsinnehavaren bedöms utifrån totalförsvarsaspekter.

I detta sammanhang vill Försvarsmakten även hänvisa till promemorian Ändringar av järnvägsförordningens bestämmelser som nyligen remitterats av Infrastrukturdepartementet. De föreslagna ändringarna i järnvägsförordningen

innebär att totalförsvaraspekter i högre grad kan beaktas innan Trafikverket fattar beslut i vissa frågor rörande järnvägsnätet. Försvarsmakten har dock i sitt remissyttrande anfört att det behövs motsvarande ändringar i järnvägsförordningen avseende beslut om överlåtelse av del av järnvägsnätet samt att sådana överlåtelser prövas utifrån totalförsvarets intressen.

Försvarsmakten instämmer alltså i bedömningen att det kan finnas mer anpassade verktyg för reglering av totalförsvarsviktig infrastruktur. Försvarsmakten anser dock att en översyn av den sektorsvisa lagstiftningen för totalförsvarsviktig infrastruktur krävs för att ett heltäckande skydd ska uppnås.

Samråd med andra myndigheter (kapitel 14.7.2)

Enligt författningsförslaget gäller enligt 2 kap. 5 § och 3 kap. 6 § att granskningsmyndigheten, endast i den utsträckning det behövs, ska inhämta synpunkter från Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och andra berörda myndigheter. Vid fördjupade granskningar enligt 4 kap. 1 § ska dock Försvarsmakten alltid rådfrågas.

Ett obligatoriskt samråd vid fördjupad granskning är nödvändigt för att den granskande myndigheten ska kunna fatta ett välgrundat beslut. Eftersom endast Försvarsmakten känner till de militära omständigheterna för en hamn eller en flygplats föreslår Försvarsmakten dessutom att obligatoriskt samråd alltid ska gälla vid upplåtelse och överlåtelse av hamnar och flygplatser (inte endast vid fördjupad granskning). Om inget obligatoriskt samråd sker riskeras att upplåtelse och överlåtelse som borde granskas närmare inte uppmärksammas av granskningsmyndigheten och att lagen därmed inte uppnår det önskade syftet.

Försvarsmakten framhåller vikten av att samråd söks även i andra fall än de obligatoriska. Det faktum att en samrådsprocess innebär mer arbete och längre handläggningstider för granskningsmyndigheten får inte motverka den önskade effekten, dvs. bibehållit skydd för totalförsvaret. Försvarsmakten bedömer att samrådsprocessen kommer innebära utökade arbetsuppgifter för de föreslagna granskningsmyndigheterna samt samrådande myndigheter. Dessa arbetsuppgifter kräver både finansiering och resurser.

I beredningen av detta ärende har stabsofficer Jonas Andersson, sektionschef Camilla Bramer, analytiker Helena Holmqvist, tjänsteförrättande chef Stefan Leijonhufvud Nohrénius, analytiker Jenny Lundén och major Erik Nilsson deltagit.

Detta remissvar har beslutats av ställföreträdande avdelningschef Kerstin Bynander efter föredragning av försvarsjurist Helena Severin. I den slutliga handläggningen har dessutom tillförordnade sektionschef Johanna Alterman deltagit.

Kerstin Bynander
Ställföreträdande avdelningschef

Helena Severin
Försvarsjurist

Sändlista
Försvarsdepartementet

För kännedom inom HKV

LEDS CIO
LEDS INRI
LEDS JUR
LEDS TF
INSS
MUST
PROD